

Trouw - Boeken, zaterdag 17 maart 2007

'Een longtumor! Yes! Ze heeft er één!'

Bas Belleman

Anne Hermans: De **co-assistent**. Podium, Amsterdam. ISBN: 9789057592881; 288 blz. € 16,50

Artsen – ook artsen in spe – klinken vaak bot. Debutante Anne Hermans was zelf **co-assistent** en beschrijft raak hoe lastig het is om aardig én medisch adequaat te handelen.

Als geneeskundestudent Elin Dekkers **co-schappen** gaat lopen, slokken die haar zozeer op, dat ze haar sociale leven verwaarloost. Zelfs wanneer de **co-assistent** uit plichtsbesef weer eens met haar vriendinnen naar een discotheek gaat, piekert ze op de dansvloer over een terminale patiënt. Ze wil naar hem toe. „Plotseling voelt het alsof ik hier in mijn witte jas sta te dansen.”

Elin Dekkers is het alterego van Anne Hermans (1978), een jonge arts die in NRC Handelsblad schokkende en ontroerende columns over haar **co-schappen** schreef. Nu heeft zij een deel daarvan verwerkt in haar 'doktersroman' 'De **co-assistent**'.

Natuurlijk heeft ze namen veranderd en personen onherkenbaar gemaakt, maar toch ontleent het boek zijn kracht vooral aan fel realisme: wat Hermans beschrijft kan daadwerkelijk gebeuren, hoe ontluisterend ook.

Zo vertelt ze over de lompe internist Verstraeten aan het bed van de terminale patiënt. „'Weet u wat wij gaan doen? We gaan u eens mobiliseren: vandaag wat meer rechtop in bed zitten, goed eten enzo. En dan gaat morgen de zuster hier,' hij werpt een korte blik naar Gaby, 'u eens van het bed in de stoel helpen. Want zo de hele dag in bed, daar zou ik ook naar van worden.'”

Hij wacht niet eens op een reactie. De patiënt heeft weinig in te brengen. Verstraeten behandelt geen mensen, hij behandelt gevallen: dat bed moet leeg, de symptomen moeten overwonnen worden. Terwijl de patiënt vooral morfine nodig heeft.

Hermans laat het verheven doel – genezing, verzachting – botsen met routine, desinteresse, menselijke fouten en ziekenhuispolitiek. Het effect is ontluisterend. Maar de artsen bedoelen het meestal niet slecht, ze kunnen gewoon niet beter.

Dat merkt Elin niet alleen bij anderen, maar ook bij zichzelf. De **co-assistent** worstelt met haar onzekerheid, haar ongerichte ambitie, de hiërarchie in het ziekenhuis, de willekeur van eindbeoordelingen en het effect van het werk op haar privéleven, maar bovenal slingert ze heen en weer tussen een zakelijke houding en al te sterke betrokkenheid. Achter ieder medisch geval gaat een mens schuil, maar daar kan ze nu eenmaal niet constant mee bezig zijn.

Als Elin op röntgenfoto's ziet dat ze een juiste diagnose heeft gesteld, juicht ze bijvoorbeeld: „Een longtumor! Yes! Ze heeft er één!” Ze schrikt zich rot als ze zich grijnzend omdraait naar de specialist en hem ernstig ziet zwijgen. Hermans laat in zulke anekdotes zien hoe het romantische ideaal van de arts – zorgzaam, oog voor de mens achter de patiënt, deskundig – in de praktijk domweg niet aldoor haalbaar blijkt.

Haar verhalen doen daardoor regelmatig denken aan die van Bert Keizer, columnist van deze krant. Keizer schrijft al jaren over de geneeskunde, met name over palliatieve zorg en euthanasie. Hij laat de machteloosheid van artsen en familieleden zien en schildert indringend de aftakeling van de mens.

Maar Keizer schrijft als ervaren verpleeghuisarts die alles al eens heeft meegemaakt. Hermans staat aan de andere kant van het spectrum. Zij komt net kijken. De **co-assistent** moet alle eigenaardigheden van de artsenij nog ontdekken en bovendien het haantjesgedrag van de specialisten doorstaan.

Hermans had ervoor kunnen kiezen om haar columns gewoon te bundelen. In plaats daarvan plaatst ze haar stukken nu in een lopend verhaal. Een goede keuze, want het geeft de columns meer richting. Je ziet haar groeien in het vak: in haar laatste **co-schap** weet ze haar evenwicht veel beter te bewaren dan in haar eerste. Dat schenkt ook de meelevende lezer voldoening.

Om er een echte roman van te maken, weeft Hermans een kleine liefdesgeschiedenis door de ziekenhuisverhalen heen. Elin wil haar ex-vriend Job terugwinnen. Dat lukt, maar de relatie blijft broos: Elin wil in de tropen gaan werken, terwijl Job in Nederland wil blijven. Hier boet Hermans' scherpe verteltrant enigszins aan kracht in. In de documentaire-achtige, medische passages houdt ze het overzicht en werkt haar proza onthullend. Dat effect

hebben de liefdesperikelen van Elin niet.

Maar de roman blijft moeiteloos overeind door de eindeloze reeks ziekenhuisverhalen die je even de ogen doen neerslaan of in de lach doen schieten. Ook wanneer je je de columns nog kunt herinneren, blijken ze niets van hun levendigheid te hebben verloren.

Copyright: Belleman, Bas